

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
Mevrouw Heijnen
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum 15 mei 2024
Uw kenmerk -
Ons kenmerk/ID VT20170018-2546735203-3837
Onderwerp Onderzoek treinongeval
Voorschoten (4 april 2023)
Bijlage(n) -

Geachte mevrouw Heijnen,

Raad van Bestuur

Bezoekadres
Moreelsepark 3
3511 EP Utrecht

Postadres
Postbus 2038
3500 GA Utrecht

Op 4 april vorig jaar vond het treinongeval in Voorschoten plaats. Een kraanmachinist van onderhoudsaannemer BAM kwam hierbij om het leven. De machinisten van de betrokken goederentrein van DB Cargo en van de NS-trein raakten gewond, en ook de NS Hoofdconducteur en 28 reizigers. Na het ongeval was ik, net als u, ter plaatse in Voorschoten. Die ochtend heb ik betrokkenen gesproken en was ik aanwezig om collega's zoveel mogelijk te steunen. De impact van het ongeval heeft diepe indruk gemaakt op mij en op de sector, waarbij mijn aandacht vooral uitgaat naar de nabestaanden, de gewonden en de betrokken spoorcollega's. Ik was onder de indruk op welke manier er die uren, dagen en weken door iedereen gewerkt is aan het herstel.

Vandaag presenteerde de Onderzoeksraad voor Veiligheid het onderzoek dat zij uitvoerde naar aanleiding van het ongeval. Onafhankelijk onderzoek is belangrijk om in beeld te brengen wat de situatie tijdens het ongeluk is geweest en welke factoren mogelijk een rol hebben gespeeld bij het ongeluk. Het blijft onbevredigend dat de oorzaak van het ongeval niet is vastgesteld.

Direct na het ongeval zijn we als spoorsector met de bij het ongeluk betrokken partijen ook een eigen onderzoek gestart om in kaart te brengen wat er is gebeurd en om gezamenlijk leerpunten te identificeren. De onderzoeksresultaten bieden aanknopingspunten om te leren van dit incident, zodat de veiligheid op en rond het spoor bij werkzaamheden nog verder kan worden verbeterd. Het verleden leert ons dat na een groot incident de sector een stap zet naar een verbetering in het hele veiligheidssysteem. Mede omdat de komende jaren een toename van treinkilometers wordt verwacht en er ook veel onderhoud moet gebeuren, is hier ook een grote stap nodig. ProRail omarmt daarom de aanbevelingen van de OvV en werkt in samenspraak met de sector en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat mee aan de beoogde verbeteringen.

Met deze brief reageer ik namens ProRail op de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (d.d. 15 mei 2024).

Veiligheid

Het Nederlandse spoornet is één van de drukste en veiligste spoornetwerken van Europa. Veiligheid staat voor ProRail voorop. Met ruim 5.000 collega's en onze samenwerkingspartijen in de sector werken we continu aan het verder vergroten van de veiligheid. We moeten blijven leren en verbeteren om ongevallen zoveel mogelijk te voorkomen. Het spoorongeval in Voorschoten en de impact die dit heeft gehad op de betrokkenen en de sector, verstevigt onze vastberadenheid om op veiligheid te blijven inzetten.

Het is belangrijk om veiligheid goed te definiëren. We maken in de spoorsector onderscheid tussen arbeidsveiligheid en spoorwegveiligheid. Arbeidsveiligheid ziet toe op de veiligheid van baanwerkers bij (onderhouds)werk aan het spoor, terwijl spoorveiligheid gaat over de veiligheid

van het treinverkeer. Op het gebied van arbeidsveiligheid zijn de afgelopen 30 jaar grote verbeteringen gerealiseerd in het vergroten van de veiligheid voor baanwerkers. Waarbij ik nadrukkelijk aantekenen dat deze verbetering absoluut geen reden tot stilstand is en arbeidsveiligheid continu aandacht blijft vragen. De lessen die we trekken uit het ongeval in Voorschoten waarbij werkmaterieel botste op een rijdende trein, leren ons dat arbeidsveiligheid en spoorveiligheid in ontwerp- en uitvoeringsfase van (onderhouds)werkzaamheden integraler benaderd moeten worden.

Onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) deed onderzoek naar de toedracht van het ongeval en naar het samenspel van regels rond arbeids- en spoorwegveiligheid bij spoorwerkzaamheden. Op basis van de conclusies doet de OVV aanbevelingen aan uw ministerie en aan ProRail. We omarmen onze aanbevelingen en gaan in samenspraak met de sector en uw ministerie aan de slag met de beoogde verbeteringen. Graag geef ik hieronder een eerste reactie op de aanbevelingen aan ProRail.

1. *Zet een voorziening op waarin informatie over (bijna-)ongevallen op het spoor wordt geregistreerd en benut. Verplicht alle bij het spoor betrokken partijen, inclusief spoorwegondernemingen, om hun incidenten toe te voegen.*

ProRail ziet het belang van een voorziening waarin gegevens van ongevallen en bijna-ongevallen geregistreerd en gebruikt worden. Op dit moment wordt al gewerkt met een registratiesysteem waar de gegevens van ProRail en aannemers samenkomen (ProVAT). We kunnen nog meer gebruik maken van deze gegevens, vooral ook samen met aannemers en vervoerders. Op deze manier kunnen we gezamenlijk meer inzichten analyseren, rode draden herkennen en nog meer leren van incidenten tijdens werkzaamheden. Met als uiteindelijk doel in de sector meer risicogerichte verbeteringen door te voeren.

2. *Bevorder de veiligheid van werkenden aan het spoor. Benut de op te richten voorziening om op basis van risicoanalyses gericht te werken aan veiligheid. Houd zelf regie op de veiligheid van werkzaamheden en rijden van spoorverkeer in alle fases van de onderhoudswerkzaamheden, van strategie en innovatie tot uitvoering.*

ProRail onderschrijft deze aanbeveling die ook uit het gezamenlijke onderzoek van ProRail met betrokken organisaties naar voren kwam. De afhankelijkheid van mondelinge communicatie en overdrachtsmomenten is kwetsbaar en mensafhankelijk. Het vakmanschap van spoorwerkers wordt juist bevorderd door de mensen zelf meer regie en invloed te geven op hun eigen veiligheid. De inzet van innovatieve oplossingen kan hieraan bijdragen. We zijn vanuit onze regierol in gesprek met de sector om gezamenlijk te bepalen wat hierin mogelijk en effectief is. Naar verwachting komt dit jaar meer duidelijkheid over eventuele mogelijkheden.

3. *Bring de negatieve gevolgen van nachtarbeid en overmatig werken voor veiligheid en gezondheid terug zonder dat dit leidt tot een toename van veiligheidsrisico's. Zie erop toe dat railAlert en de onderhoudsaannemers maatregelen nemen om de risico's van nachtwerken te verminderen.*

ProRail onderschrijft deze aanbeveling. De gezondheid en veiligheid van spoorwerkers is voor ons prioriteit. We verplaatsen de komende jaren al veel nachtwerkzaamheden naar de dag. Toch blijft nachtwerk noodzakelijk, mede omdat we de komende jaren meer onderhoudswerkzaamheden dan ooit uitvoeren om het spoor veilig te houden. ProRail neemt het initiatief om dit met de sector op te pakken en te leren van andere sectoren.

Gezamenlijk onderzoek betrokken sectorpartijen

Vanwege de gezamenlijke betrokkenheid zijn DB Cargo, NS, BAM en ProRail (Onderzoek Team Voorschoten / OTVst) direct na het ongeval een onderzoek gestart. Dit gezamenlijk onderzoek is recent afgerond en inmiddels gepubliceerd via de websites van de betrokken

partijen. Het doel van het onderzoek was om te leren van het ongeval om in de toekomst soortgelijke incidenten zoveel te voorkomen. Voor dit onderzoek is een reconstructie van het ongeval gemaakt, is onderzoek gedaan naar het systeem van spoorwerkzaamheden en is de alarmering van kort na het ongeval tegen het licht gehouden. De OvV en de Inspectie Leefomgeving en Transport zijn gedurende de onderzoeksperiode op de hoogte gehouden van de voortgang en inzichten. Waarbij de OvV voor haar eigen onderzoek gebruik kon maken van de inzichten uit dit gezamenlijk onderzoek. Op de website van ProRail wordt een toelichting gegeven op de gezamenlijke onderzoeksresultaten.

Tot slot

Ik ben ervan overtuigd dat de onderzoeken aanknopingspunten bieden om te leren en te verbeteren. We zijn de OvV dan ook erkentelijk voor hun zorgvuldige werk en de aanbevelingen die zij doen. ProRail neemt graag regie om samen met uw ministerie en de sector verdere verbetering in veiligheid voor arbeid en spoor te realiseren.

Met vriendelijke groet,
namens de Raad van Bestuur

John Voppen
CEO ProRail